

# KENELLÄ VASTUU HYVISTÄ KOIRISTA?

Teksti: Cecilie Strömstad

Nykypäivän yhteiskunta asettaa kohtuuttomia vaatimuksia koirillemme. Niiden on oltava suloisia, lähes näkymättömiä eivätkä ne saa haukkua tai murista. Koirien halutaan olevan kauniita, terveitä ja virheettömiä. Useimmat koirat eivät täytä näitä kaikkia vaatimuksia, ja useat toiveikkaat koiranomistajat saavat jotain aivan muuta kuin toivoivat ostaessaan suloisen pienen pennun. Kuka vastaa siitä, että sinä koiran ostajana saat, mitä haluat: sinä itse vai koiran kasvattaja?

## Kasvattajia on monenlaisia

Pohjoismaissa kasvattajat voi jakaa kahteen luokkaan. Ensinnäkin ovat ne kasvattajat, jotka ovat määritelleet jalostustavoitteensa ja joiden kaikissa pentueissa pyritään toteuttamaan yhtenäistä suunnitelmaa, olipa pentueita sitten useita vuodessa tai yksi joka viides vuosi. Kasvattajat ovat asettaneet jalostustyölleen joukon ulkonäköä, terveyttä ja luonnetta koskevia kriteerejä. Toinen ääripää ovat ne kasvattajat, jotka teettävät pentueita vain silloin tällöin tai jotka teettävät erilaisia pentueita ilman varsinaisia jalostustavoitteita tai selkeitä kriteerejä jalostuseläinten valinnassa.

Kasvattajat voi myös jakaa sen mukaan, kuinka vakavasti tai huolettomasti he suhtautuvat työhönsä. Tätä voi olla vaikeaa erottaa aiemmasta jaottelusta. Omasta mielestäni vakavasti asiaan suhtautuva kasvattaja on selkeästi määritellyt ne periaatteet (joko omat tai rotuyhdistyksen), joiden mukaan hän toimii, ja hän myös noudattaa käytännössä näitä periaatteita. Tällainen kasvattaja tuntee kasvattinsa, ja hän osaa ja haluaa neuvoa niin mukavissa kuin hankalissakin asioissa kasvattiansa omistajia. Kasvattajalla on myös hyvät välit pentujensa ostajien kanssa, ja hän voi käyttää heitä referensseinä. Kukaan kasvattaja ei ole kasvattanut ainoastaan terveitä, hyväluonteisia ja kauniita koiria. Jos kasvattaja niin väittää, hänellä on ehkä ollut vain muutama pentue ja mieletön tuuri tai jos hänellä on ollut useita pentueita, hän ei parhaassa tapauksessa ehkä vain tiedä niistä koirista, jotka eivät ole täyttäneet vaatimuksia. Vakavasti asiaan suhtautuva kasvattaja tuntee koiransa, eikä hän pelkää kertoa niistä vähemmänkään täydellisistä koirista. Hyvää ja vähemmän hyvää kasvattajaa ei erota se, että pentujen joukossa on ollut muutamia huonoja koiria, vaan se, että hyvä kasvattaja pyrkii kaikin keinoin välttämään virheiden toistumista.

## Mutta niin on ostajiakin!

Mielestäni koiran ostajat voidaan luokitella vastaavasti kuten kasvattajatkin. Kaikki kykenevät kyllä ostamaan koiran, mutta heidän tapansa pitää ja hoitaa koiraa eroaa valtavasti.

Monet pennun ostajat ovat vastuullisia ja perusteellisia. He pohtivat omaa tilannettaan, toiveitaan ja vaatimuksiaan ja valitsevat rodun sen perusteella. Heillä on suunnitelma siitä, mihin koiraa käytetään, ja he ottavat sen huomioon rotua ja yksilöä valitessaan. Vakavasti koiran hankintaan suhtautuvat ostajat ottavat selvää kyseeseen tulevasta rodusta ja sen taustasta, käyttöominaisuuksista, terveydestä ja rotukohtaisista ongelmista. He ottavat yhteyttä kasvattajiin kysyäksään ja ottaakseen selvää kaikesta mahdollisesta. He ovat vaativia kasvattajan ja jalostuseläinten suhteen. He haluavat tietää ”kaiken”.

Ei aivan yhtä perusteelliset pennun ostajat selvittävät kyllä taustoja jossain määrin, mutta he ovat vähemmän tietoisia joko omista vaatimuksistaan ja siitä mitä haluavat koiran kanssa tehdä tai mitä

edellyttävät kasvattajalta. Nämä pennun ostajat siirtyvät nopeasti edellä mainittuun kategoriaan, jos he pääsevät kosketuksiin kunnollisen ja vastuullisen kasvattajan kanssa, joka laittaa heidät tekemään ”kotiläksynsä”. Mutta vähemmän vastuullisen kasvattajan kanssa he voivat päätyä joko väärään rotuun, väärään koiraan tai väärään kasvattajaan.

Ja viimeisenä on vielä kevytmielisten ostajien joukko. He päättivät eilen hankkia koiran, heillä ei ole mitään suunnitelmia koiran osalta tai sen suhteen, miten arki koiran kanssa järjestetään. He ovat vain nähneen iiiiihanan villakoiran tai paimenkoiran tai pienen chihuahuan. Sellaisen he haluavat - ja mielellään jo eilen. Parhaassa tapauksessa nämä pennun ostajat voivat saada sopivan koiran ja vielä onnistua koiranpidossaankin, mutta se on vain tuurista kiinni.

### **Miten valita oikea kasvattaja?**

Ensin on mietittävä tarkkaan, mitä haluaa kasvattajalta ja minkälaista koiraa on ostamassa. Halutaanko perhekoiraa, näyttelykoiraa vai harrastuskoiraa johonkin tiettyyn lajiin? Riittääkö, että kasvattaja on vain ”tuottaja” vai tarvitaanko kasvattajaa myös neuvonantajaksi ja oppaaksi erilaisissa kysymyksissä? Jotta saat pennun ostajana selville vastaavatko kyseeseen tulevat kasvattajat vaatimuksiasi, sinun on keskusteltava heidän kanssaan, kyseltävä ja selvitettävä, onko heillä sitä tietämystä, jota heiltä mahdollisesti haluat. Kasvattajan velvollisuus on auttaa sinua kaikissa koiranpitoon liittyvissä kysymyksissäsi ikään kuin ”asiakasneuvonta- ja käyttäjätukipalveluna”. Kun haluat ottaa selvää jostain kasvattajasta, asiaa kannattaa kysyä eniten tietävältä ts. henkilöltä, joka on aiemmin ostanut kasvattajalta pennun. Keskustele mahdollisimman monen kanssa, jotta saat hyvän kuvan siitä, täyttääkö kasvattaja asettamasi vaatimukset. Monilla voi olla mielipiteitä kasvattajasta, mutta muilta pennunostajailta saat ensikäden tietoa.

### **Onko kalliimpi parempi kuin halvempi?**

On tärkeää tietää, että kasvattajien välillä on eroa. Eroa on siinä minkälaisin kriteerien he valitsevat siitoskoirat ja suurta eroa siinä, miten he käsittelevät ja hoitavat koiriaan ja pentujaan. Kaikella on vaikutusta siihen, minkälaisiksi yksilöiksi pennut kehittyvät. Hintaa, jota kasvattaja pyytää pennusta, ei kerro juuri mitään, ei ainakaan pennun laadusta. Siitä huolimatta on paljon ostajia, jotka soittelevat ympäriinsä, vertailevat hintoja ja ostavat halvimmän – samaa rotuahan ne ovat – tai ostavat kalleimman – koska sen vanhemmilla on niin paljon titteleitä.

Jos kyselet hintoja, niin selvitä samalla, mitä vastinetta saat rahoillesi, mm. mitä varusteita ja tarvikkeita hintaan sisältyy. Kaikilla pennuilla tulisi olla korkeintaan viikon vanha terveystodistus ja rokotustodistus, jos rokotuksia on annettu. Kun kyse on puhdasrotuisesta koirasta, on hintaan sisällyttävä myös rekisteröinti. Jotkut kasvattajat toimittavat pennun mukana satojenkin eurojen arvosta tarvikkeita, osa taas ei mitään. Toiset kasvattajat tukevat ja auttavat vuosienkin ajan ilman mitään lisämaksua, toiset eivät taas halua puhua kanssasi sen jälkeen, kun pentu on siirtynyt uuteen kotiinsa. Jotkut kasvattajat hoitavat pentuja koko valveillaoloaikansa, jotkut käyttävät siihen vain muutaman tunnin päivässä. Jotkut käyttävät vain valionarvon saavuttaneita koiria jalostukseen, kun taas jotkut ovat enemmän kiinnostuneita terveydestä ja luonteesta. Ei ole niin, että halvin olisi aina yhtä hyvä tai että kallein olisi paras.

### **Miten kasvattaja valitsee oikean ostajan?**

Myös kasvattajan on asettava vaatimuksia pennun ostajan suhteen. On tärkeää, että pennun ostaja

tietää, mitä koiranomistajalta edellytetään. Koiranomistaja vastaa siitä, että koiralla on hyvä elämä ja että koira saa sellaisen kasvatuksen, että se on iloksi ja hyödyksi omistajalleen ja ympäristölleen. Pentua on koulutettava. Sen on opittava olemaan perheenjäsen ja käyttäytymään yhteiskunnassa niin, ettei siitä ole vaivaa tai haittaa muille. Se, kuinka paljon yksittäinen koira vaatii koulutusta ja vahtimista riippuu niin rodusta, yksilöstä kuin ympäristöstäkin, ja siksi on hyvin tärkeää löytää oikeanlainen koira oikealle omistajalle. Monet rodut vaativat myös turkin hoitoa, trimmausta ja leikkaamista. Pennun ostajan on oltava valmis käyttämään sekä aikaa että rahaa koiranpitoon.

### **Miten valita oikea koira oikealle omistajalle?**

Jos koiranostaja haluaa koiran tiettyyn käyttötarkoitukseen, hänen on tärkeää löytää kasvattaja, jolla on tai joka on kiinnostunut hankkimaan riittävästi tietoa ostajasta. Kasvattajalla on parhaat edellytykset auttaa ostajaa päättämään, mikä pentue ja pentu hänelle parhaiten sopii. Jos sinulla ostajana on jo paljon tietoa asiasta, sinun on löydettävä kasvattaja, joka ”lähtee leikkiin mukaan” ja antaa sinulle tarpeellista tietoa pennun valitsemiseksi. Muista, että hyvin lupaavalta vaikuttavasta pennusta voi kasvaa koira, joka ei vastaakaan odotuksia. Kukaan ei voi nähdä tulevaisuuteen, eikä kukaan voi varmuudella sanoa, minkälaiseksi pentu kasvaa. Ainoa, mitä varmuudella voi sanoa on, että todennäköisyys saada hyvä näyttelykoira on suurempi, jos pennun molemmat vanhemmat ovat rotustandardin mukaisia, ovat peräisin tasalaatuisista pentueista ja ovat jättäneet jälkeensä hyviä koiria. Todennäköisyys saada hyvä koira on pienempi, jos vanhemmat ovat sisarussarjojensa ainoat tähdet. Tämä koskee luonnollisesti myös muita ominaisuuksia, joita haluat koiraltasi. Todennäköisyys saada näitä ominaisuuksia on suurempi, jos molemmilla vanhemmilla ja useilla sisarruksilla on kyseiset ominaisuudet. Jos haluaa koiran, joka menestyy pelastuskoirana, jälkikoirana tai agilitykoirana ei ole välttämätöntä, että vanhemmat ovat kisanneet näissä lajeissa. Mutta sekä vanhemmilla että useilla sukulaisilla on oltava ominaisuuksia, jotka olisivat mahdollistaneet menestymisen, jos omistajilla olisi ollut kiinnostusta.

### **Miten löydän terveen koiran?**

Koirien perinnöllisistä sairauksista puhutaan paljon. Monet sairauksista ovat todellakin perinnöllisiä. Pentua ostaessa on mahdotonta tietää varmuudella, onko se aikuisena terve ja virheetön. Koirat ovat eläviä olentoja monine geneineen, joita taitavinkaan kasvattaja ei pysty hallitsemaan. Varmaa on kuitenkin se, että todennäköisyys saada terve koira on suurempi, jos sen vanhemmat ovat terveitä, vanhempien sisarukset ovat terveitä ja aikaisemmat sukupolvet ovat olleet terveitä. Jos sairaus tai vika on dominoiva, kummallakaan vanhemmalla ei saa esiintyä sitä. Niiden sairauksien osalta, jotka ovat resessiivisiä, ei ole kovin helppoa arvioida tilannetta, koska silloin molemmat vanhemmat voivat olla kantajia, vaikka sitä näekään. Vasta kun jokin koira vanhempien aiemmista pentueista sairastuu, tiedetään vanhempien olevan kantajia. Kun kyse on sairauksista tai vioista, joihin vaikuttaa useampi geeni, on vanhempien sukulaisia tarkasteltava laajalti kokonaiskuvan hahmottamiseksi. Pennun ostajana sinun on selvitettävä rodulle tyypilliset ongelmat sekä rodun jalostusohjelman avulla että muilla keinoin. Kun olet ostamassa pentua, sinun on pyydettävä dokumentaatiota vanhempien aikaisemmista pentueista – se saattaa paljastaa, mitä on odotettavissa. Jos vanhemmilla ei ole aikaisempia pentueita, saattaa tarvitsemasi tieto löytyä katsastamalla vanhempien lähisukulaiset. Yhteenvetona voi sanoa, että mitä terveemmät vanhemmat ja niiden lähisukulaiset, sen suuremmalla todennäköisyydellä myös pennut ovat terveitä. Muista myös tarkistaa kaikki vanhempien luonne- ja terveystestitulokset!

### **Huhut, juorut ja mitalin k...nt puoli.**

Koiramaailma on täynnä huhuja, joista jotkin pitävä paikkansa, toiset eivät. Sananparsit "ei savua ilman tulta" ei todellakaan aina pidä paikkaansa. Joitakin huhuja ja juoruja levitellään vain vahingoittamistarkoituksissa ja valitettavasti se on aika yleistä. Kun kuulet merkittäviä huhuja, käytä hieman aikaa totuuden löytämiseksi. Eräällä englantilaisella kasvattajaystävälläni onkin tapana todeta: "If they don't hate you, you're nothing". Ja siinä on paljon totta. Huhujen ja juorujen määrä kasvaa yksittäisen kasvattajan menestyksen myötä. Sanonta "huipulla tuulee" pitää hyvin paikkansa erityisesti koiraurheilumaailmassa. Oma neuvoni on keskustella kasvattajan ja mahdollisimman monen häneltä pennun hankkineen koiranomistajan kanssa. He ovat niitä, jotka voivat kertoa sinulle, mitä on odotettavissa, ja he voivat auttaa sinua ristiriitaisten tietojen viidakossa.

### **Kenellä on vastuu?**

Minun näkemykseni mukaan vastuu on sekä pennun ostajalla että kasvattajalla. Sinulla pennun ostajana on vastuu siitä, että tiedät, mitä koiran omistaminen edellyttää, sinun on selvittävä, miten koiria jalostetaan ja sinun on etsittävä oikeanlainen kasvattaja. Sinun on hankittava tietoa rodusta, jotta voit kysyä kasvattajalta oikeita asioita. Sinun on tiedettävä, minkälaisia vaatimuksia haluat asettaa kasvattajalle ja ymmärrettävä, mikä erottaa hyvän kasvattajan vähemmän hyvästä. Jos sinulla on tietoa ja osaat vaatia, pystyt todennäköisesti tekemään hyvän valinnan.

Kasvattaja vastaa kasvattamistaan koirista ja siitä, että siitoskoirien valinnat ovat sellaisia, että pennuista mitä todennäköisimmin kasvaa terveitä ja tasapainoisia yksilöitä. Tähän sisältyy myös vastuu siitä, että pennun ostajalla on tai että hän hankkii riittävästi tietoa koiranpidosta ja kasvatuksesta. Kasvattaja vastaa myös siitä, että koiralle löytyy oikeanlainen omistaja, jotta heidän yhteiselämänsä olisi mahdollisimman antoisaa.